

SUBJEKTIVNÍ PRINCIP ODPOVĚDNOSTI ZA ROZVOD A ROZLUKU V LETECH 1918 – 1938

(A JEHO REFLEXE V JUDIKATUŘE NEJVYŠŠÍHO SOUDU PRVNÍ ČSR)

Mgr. Martina Pospíšilová

Katedra dějin státu a práva, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno

The European Society for History of Law

Relevantní legislativa

- zákon č. 11/1918 Sb. (tzv. recepční norma)
- všeobecný zákoník občanský (ABGB, 1811)
- zákon č. 320/1919 Sb. (tzv. manželská novela)
+ prováděcí nařízení č. 327/1919 Sb.
- z. čl. XXXI z roku 1894 (uherské právo manželské)
- Norimberské rasové zákony (po roce 1938)

Základní pojmy

První republika

- Rozvod
- Rozluka

Dnes

- (Odluka)
- Rozvod

Rozvod X Rozluka

1. Trvání manželství + možnost uzavřít nové
2. Povinnost zachovávat věrnost
3. Možnost obnovy manželského společenství
4. Možnost přeměny rozvodu na rozluku
  - Za souhlasu obou stran
  - Bez souhlasu druhého manžela
5. Důvody
  - Charakter výčtu (demonstrativní X taxativní)

Vina a její zjišťování

Rozvod

- Dobrovolný rozvod
- Nedobrovolný rozvod

Rozluka

- *Ex officio*
- Právní předpisy neznaly institut dobrovolné rozluky
- Bez viny stran

Důvody

Rozvod (občanský zákoník)

- Cizoložství
- Odsouzení pro zločin
- Zlomyslné opuštění
- Nepořádný život
- Nebezpečné úklady
- Kruté nakládání
- Obětovné citelné ubližování
- Trvalé, s nebezpečím nákazy spojené tělesné vady
- Další, v zákoně neuvedené:
  - Manželská nevěra, alkoholismus, duševní choroba, impotence, nepřekonatelný odpor
- Jiné: rozdílnost rasové příslušnosti

Rozluka (tzv. rozlukový zákon)

- Cizoložství
- Odsouzení pro trestný čin
- Zlomyslné opuštění
- Zhýralý život
- Úklady o život nebo o zdraví
- Zlé nakládání, ubližování nebo urážení
- Duševní choroba
- Tělesná nemoc
- Hluboký rozvrat
- Nepřekonatelný odpor

Rozvod

- Cizoložství
- Zlomyslné opuštění
- Nepořádný život
- Nebezpečné úklady

Rozluka

- Cizoložství
- Zlomyslné opuštění
- Zhýralý život
- Úklady o život nebo o zdraví

Cizoložství - odpuštění

- Pokud jeden z manželů o cizoložství druhého manžela věděl, a přesto „s ním dále žil ve společné domácnosti a v pohlavním styku“, není možné žalovat na rozvod či rozluky, pokud druhému manželu tento skutek prokazatelně odpustil. „V tom, že manžel pokračoval v manželství, i když zjistil důvod k rozvodu, nelze spatřovat jeho prominutí mlčky.“

Zlomyslné opuštění manžela

- „takové úmyslné zrušení manželského společenství, které se stalo proti vůli strany druhé a bez nutné příčiny“
- „nedostatek včasné výzvy k návratu v rozvodovém sporu nemohl být odstraněn tím, že dodatečně, po rozsudku o rozvodu, došlo k soudní výzvě.“

Nepořádný/Zhýralý život

- *„»Zhýralým« jest život, odlišující se, ať co do hospodárnosti, ať co do mravnosti tak příkře od pravidel panujících názorů, že jest to pokládati s objektivního hlediska za zavržitelné.“*
- Podle důvodové zprávy k výše zmíněné manželské novele: výraz „zhýralý život“ měl odpovídat pojmu „života nečestného“ podle švýcarského zákona a znamenat tedy větší intenzitu právo a morálku narušujících skutků, než „nepořádný život“ a je jím takový způsob života, „jímž značný díl jmění žalujícího manžela anebo dobré mravy rodiny jsou ohroženy“.

Rozvod

- Kruté nakládání
- Opětovné citelné ubližování
- Trvalé, s nebezpečím nákazy spojené tělesné vady

Rozluka

- Zlé nakládání, ubližování nebo urážení
  - + Manželská nevěra
- Choroby duševní
  - + Hysterie, pijáctví, navyklé užívání omamných jedů, padoucnice
- Nemoc tělesná

Rozvod

- Manželská nevěra
  - Alkoholismus
  - Duševní choroba
  - Impotence
  - Nepřekonatelný odpor
-
- Rozdílnost rasové příslušnosti
  - Nepřátelství příbuzným druhého manžela

Rozluka

- Hluboký rozvrat
- Nepřekonatelný odpor

Manželská nevěra

- nevěra, jež „se projevila v opětovných případech nebo trvala jistou dobu“, spadá pod pojem těžkého ubližování, což je také právem uznaný rozlukový důvod

Alkoholismus = Pijáctví

- „Pijáctví samo o sobě jest důvodem rozvodu manželství od stolu a lože. Pijáctví spočívá v tom, že osoba propadla náruživosti pití tak, že pije pravidelně a potud nemírně, že se tím uvádí ve stav opojení.“

Hluboký rozvrat

- „jest hluboký rozvrat stavem zrušení anebo těžkého porušení duševního a mravního společenství, ke kterému se manželé manželstvím spojili“
- Právo žalovat o rozvod manželství z důvodu hlubokého rozvratu manželství příslušelo manželu, který „bud' nebyl na rozvratu vůbec vinen, anebo byl sice také vinen, ale méně než druhý manžel nebo stejně s ním.“

Žádost o rozvod/rozluku

Může manžel převážně/zcela vinný na rozvodu/rozluce žádat?

„každý manžel může žádat za rozluku manželství na podkladě provedeného již sporu o rozvod, byl-li rozvod právoplatně rozveden z některého zákonného důvodu.“

**DĚKUJI ZA
POZORNOST!**
